

Erasmus+

Українська
Асоціація
Європейських
Студій

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ
(М. МАРІУПОЛЬ)

КАФЕДРА ЖАНА МОНЕ
«АНАЛІЗ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО
ДОСВІДУ ДЕМОКРАТІЇ ТА НАЛЕЖНОГО ВРЯДУВАННЯ
В УКРАЇНІ»

JEAN MONNET CHAIRS
«ANALYSIS AND IMPLEMENTATION OF EUROPEAN
EXPERIENCE IN THE AREA OF DEMOCRACY AND
GOVERNANCE IN UKRAINE»

ДО 25-РІЧЧЯ ДОНЕЦЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ УПРАВЛІННЯ
ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ, ДОПОВІДЕЙ

ІНТЕРНЕТ – КОНФЕРЕНЦІЯ

«УКРАЇНА ТА ЄС: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПІВПРАЦІ»

INTERNET CONFERENCE MATERIALS

«UKRAINE AND EU:
OPPORTUNITIES AND PERSPECTIVES FOR COOPERATION»

18-19 травня 2017
Маріуполь

18-19 May 2017
Mariupol

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ
(м. Маріуполь)**

**Кафедра Жана Моне
«Аналіз та застосування європейського досвіду демократії та
належного врядування в Україні»**

*ДО 25-РІЧЧЯ
ДОНЕЦЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ УПРАВЛІННЯ*

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ, ДОПОВІДЕЙ

ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

**«УКРАЇНА ТА ЄС:
МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
СПІВПРАЦІ»**

**18-19 травня 2017 року,
Маріуполь, Україна**

- забезпечення гендерної рівності та рівних можливостей для чоловіків та жінок у сфері зайнятості, освіти та навчання, економічної та суспільної діяльності, а також у процесі прийняття рішень;

- подолання дискримінації в усіх її формах та проявах;
- посилення можливостей соціальних партнерів та сприяння соціальному діалогу.

Таким чином, на шляху досягнення гідного рівня соціальної політики нашої країни існує низка складних завдань, які потребують невідкладного вирішення. Першочерговими питаннями постають досягнення стандартів країн європейського союзу щодо оплати та безпеки праці, розвиток сфери охорони здоров'я, культури, освіти, соціального захисту та ін. Необхідною умовою здійснення зазначених реформ є сталий економічний розвиток держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Реформування соціальної політики в Україні: проблеми та перспективи : навч.-наук. вид. / авт. кол.: В. А. Скуратівський, В. П. Трощинський, П. К. Ситник та ін. ; за заг. ред. В. А. Скуратівського, В. П. Трощинського. – К.-Львів: НАДУ, 2012. – 368 с.

2. Колосовська І. Сучасні підходи у реформуванні соціальної політики держави як регулятора розвитку соціальної сфери / І. Колосовська // Ефективність державного управління: зб. наук. праць. – 2015. – Вип. 43. – С. 153-154.

3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії та їх державами-членами, з іншої сторони // Офіційний вісник України від 26.09.2014. – № 75. – Т. 1. – С. 83.

Ключові слова: соціальна політика, соціальні стандарти, умови праці, соціальні інститути, ринок праці, соціальний захист.

Key words: social policy, social standards, working conditions, social institutions, labor market, social protection.

Валентина Токарева,

доктор наук з державного управління, професор, проректор з науково-педагогічної роботи Донецького державного університету управління (м. Маріуполь)

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ПРІОРИТЕТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ОСВИТИ

Valentyna Tokareva,

*Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Vice-Rector for Research and Teaching
in Donetsk State University of Management (Mariupol)*

ACADEMIC MOBILITY AS A PRIORITY OF EUROPEAN EDUCATION

У провідних країнах світу міжнародний компонент національної освітньої політики в останні 20 років став предметом уваги фахівців у галузі міграційної політики, працевлаштування, торгівлі, які включилися в процес регламентації, організації та фінансування академічної мобільності разом з регіональними неурядовими агенціями та міжнародними організаціями (ЮНЕСКО, ОЕСР, ЄБРР, Світовий Банк тощо).

Українські освітні інституції, їхні співробітники та студенти мають багаторічний позитивний досвід участі в освітніх програмах Європейського Союзу, адже ЄС профінансував значну кількість проєктів за участі партнерів з України в рамках програми Темпус, Еразмус, Програми Жана Моне та інші.

Головними цілями цих програм стали: модернізація системи вищої освіти у країнах-партнерах Євросоюзу через підтримку активної співпраці між вищими навчальними закладами ЄС та цих країн; підвищенню рівня знань та поінформованості суспільства в ЄС та поза його межами щодо питань європейської інтеграції через стимулювання викладання відповідних дисциплін, дослідницької діяльності; гранти на навчання та дослідження для українських студентів, викладачів та докторантів в рамках програми ЄС Еразмус Мундус; волонтерська діяльність української молоді завдяки Європейській волонтерській службі – частині програми «Молодь в дії».

З 2014 року освітні та молодіжні програми Європейського Союзу було зведено в одну – Еразмус+. Нова програма надає більше можливостей для навчання, стажування, проведення досліджень в ЄС, оскільки перед Євросоюзом в його освітній діяльності постала необхідність кращого взаємозв'язку між програмою та стратегічними цілями ЄС, виписаними в стратегії «Європа-2020». Фінансування програми збільшено на 40% порівняно з сукупним фінансуванням попередніх освітніх програм. Доступними є й додаткові кошти від інструментів зовнішніх дій на підтримку міжнародного виміру вищої освіти.

Загалом очікується, що з 2014 до 2020 років можливостями Еразмус+ скористаються понад 3 млн студентів та 800 тис. викладачів та дослідників з ЄС та інших країн світу. Зокрема, планується, що в рамках програми два мільйони студентів вищих навчальних закладів будуть навчатися та проходити підготовку за кордоном; 650 тис. учнів закладів професійно-технічної освіти частину періоду навчання та підготовки проведуть за кордоном;

500 тис. молодих людей візьмуть участь у волонтерських програмах і молодіжних обмінах в Європі; 800 тис. дослідників, викладачів, тренерів і працівників молодіжної сфери зможуть взяти участь в програмах стажувань і обмінів [1].

У контексті стратегічних завдань державної освітньої політики України зовнішню студентську мобільність слід розглядати як суттєву статтю поповнення бюджету, а професійну мобільність професорсько-викладацького та адміністративного складу ВНЗ – як механізм підвищення рівня національної освітньої системи за рахунок вивчення іноземного досвіду, а також як спосіб подолання відставання вітчизняної університетської науки, яке виникає через брак фінансування й відсутність сучасного обладнання.

Реалізація програми Еразмус+ здійснюється за трьома напрямками (Key actions): Навчальна мобільність (КА1), Проекти співпраці (КА2) та Підтримка реформ (КА3). Крім того, до програми відносяться спеціальні напрями: Програма Жана Моне та програма «Спорт».

Бюджет Еразмус+ на 2014-2020 роки становить понад 14,7 млрд євро, зокрема 1,68 млрд євро доступні для фінансування співробітництва з третіми країнами (до яких належить і Україна) через інструменти зовнішньої співпраці ЄС. Таким чином, ми маємо хороші перспективи для розвитку співпраці та академічної мобільності з вищими навчальними закладами країн ЄС.

На даний час Донецький державний університет управління має значну практику участі у програмі Еразмус+. Так, протягом 2014-2017 рр. університет у рамках напрямку КА1. «Навчальна мобільність» направляє на навчання та стажування студентів та викладачів університету в закордонні університети-партнери.

З 2014 р. в університеті працює Кафедра Жана Моне «Аналіз та застосування європейського досвіду демократії та належного врядування в Україні» (Jean Monnet Chairs «Analysis and implementation of European experience in the area of democracy and governance in Ukraine») під керівництвом доктора наук з державного управління, професора Н. Г. Діденко, метою якої є розповсюдження знань та інформації про Європейський Союз, систему державного управління та демократії, захист прав громадян, соціальну та гуманітарну політику європейських держав.

Використання позитивного європейського досвіду є важливою складовою проведення реформ в Україні та реалізації євроінтеграційних перспектив України, тому в рамках проекту проводиться викладання спецкурсів «Демократія і управління в ЄС», «Європейська соціальна і гуманітарна політика», «Інститути громадянського суспільства та захист прав іноземних громадян в ЄС» для студентів, аспірантів, державних службовців. Серед комунікативних заходів особливу популярність мають семінари, публічні лекції,

круглі столи, присвячені актуальним проблемам діяльності ЄС та співробітництву між країнами ЄС та Україною.

Особливу увагу сьогодні викликають програми, присвячені молоді, адже головними цілями таких програм є покращення рівня володіння ключовими компетенціями та навичками у молодих людей (включаючи тих, хто має менше можливостей), працівників сфери молодіжної політики, а також сприяння участі у демократичному житті в Європі та на ринку праці, активному громадянству, міжкультурному діалогу, соціальній залученості та солідарності.

Програми молодіжної мобільності, молодіжні обміни, Європейська волонтерська служба є важливими проектами для розвитку молодих людей які отримують можливість для налагодження контактів, навчальних візитів за кордон, участі у волонтерських акціях тощо. Це сприяє запровадженню інноваційних практик у сфері молодіжної політики, освіти та професійної підготовки, співпраці та обмінам у сфері молодіжної політики між країнами-учасницями програми та країнами-партнерами з різних регіонів світу, стратегічній співпраці між молодіжними організаціями з одного боку та органами влади у країнах-партнерах з іншого, розвитку потенціалу молодіжних рад, молодіжних платформ та національних, регіональних і місцевих органів влади, що опікуються проблемами молоді, у країнах-партнерах, удосконаленню менеджменту, урядування, розвитку інноваційного потенціалу та інтернаціоналізації молодіжних організацій тощо.

Вважаємо, що на даний час нами недостатньо використані можливості участі у Програмі «Дії Марії Склодовської-Кюрі», яка сприяє міжнародному обміну кадрів, зайнятих у сфері досліджень та інновацій, а також руху дослідників з та до країн-членів ЄС і асоційованих країн у рамках програми Євросоюзу «Горизонт 2020». Основною метою програми є підтримка кар'єрного поступу науковців, покращення умов праці та проживання, тому програма включає найм або відрядження науковців в рамках їхньої дослідницької підготовки, обов'язковою умовою якої є міжнародна мобільність вчених.

Програма містить п'ять компонентів:

1. Індивідуальні гранти (IF) – співпраця з європейськими дослідницькими інституціями на період до трьох років.

2. Мережі інноваційного навчання (INT) – для навчання молодих спеціалістів з метою передачі їм передового досвіду в певній науковій сфері, а також інших навичок (у таких сферах як підприємництво, комерціалізація результатів досліджень, менеджмент або патентування), що покращує перспективи їх працевлаштування.

3. Обмін кадрами у сфері досліджень та інновацій (RISE) – короткострокова мобільність науковців (1-12 місяців). Основними принципами RISE є обмін новаторськими

знаннями через обмін кадрами і зміцнення партнерських зв'язків з організаціями в країнах-членах ЄС, асоційованих країнах, а також за їх межами.

4. Співфінансування регіональних, національних та міжнародних програм (COFUND) - фінансування докторських програм, надання стипендій і грантів після присвоєння наукового ступеню. Мета COFUND – покращити умови працевлаштування науковців і якість процесу працевлаштування. 5. European Researchers' night - низка загальноєвропейських заходів, які відбуваються наприкінці вересня та спрямовані на зближення дослідників з широкою громадськістю, підвищення обізнаності про дослідницьку та інноваційну діяльність з метою підтримки її суспільного визнання.

Висновки. Таким чином, академічна мобільність є важливим компонентом національної системи освіти, сприяє гармонізації європейських та вітчизняних освітніх та освітньо-професійних стандартів. Для України досягнення ефективної міжнародної академічної мобільності реальне за умови створення продуктивної системи національної академічної мобільності, удосконалення нормативно-правової бази та визначення джерел фінансування, готовності до партнерства суб'єктів процесу академічних обмінів.

З урахуванням європейського досвіду академічної мобільності, постає спектр завдань, які повинні бути вирішені на державному рівні і стати основою вироблення стратегії інтеграції вищої освіти і академічної мобільності як однієї з її форм:

оновлення державного законодавства щодо підтримки академічної мобільності;

уніфікація нормативних актів МОН з аналогічними документами Європейського простору вищої освіти;

розробка університетського нормативно-правового забезпечення академічної мобільності з врахуванням специфіки освітніх закладів;

створення механізмів реалізації відповідних форм академічної мобільності з урахуванням законодавчих положень ЄС та міжнародного права;

інформаційне забезпечення і супровід академічної мобільності;

збільшення державної фінансової підтримки талановитої та соціально незахищеної студентської молоді щодо участі в закордонних освітніх програмах;

розвиток програм державного та приватного кредитування та субсидування академічної мобільності.

Розвиток академічної мобільності уможливить прискорення інтеграції країни до Європейського освітнього простору, розвиток освітніх технологій та підвищення якості освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. erasmusplus.org.ua

2. Академічна мобільність як фактор інтеграції України у світовий науково-освітній простір. Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.niss.gov.ua/articles/1421/

3. Мирончук Н. М. Академічна мобільність як фактор інтеграції України у світовий освітній простір// Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном: зб. наук. праць / за ред. проф. С. С. Вітвицької, доц. Н. М. Мирончук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С. 20-24.

4. Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність. ПОСТАНОВА Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid=248409199

Ключові слова: академічна мобільність, євроінтеграція, Європейський Союз.

Key words: academic mobility, European integration, European Union.

Галина Трезубенко,

старший викладач кафедри державного управління і права Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка (м. Полтава)

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ НА ІННОВАЦІЙНИХ ЗАСАДАХ

Halyna Trehubenko,

*Senior Lecturer, Department of Public Administration and Law,
Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University (Poltava)*

EUROPEAN EXPERIENCE IN RAISING PROFESSIONAL COMPETENCE OF CIVIL SERVANTS ON THE INNOVATIVE PRINCIPLES

Перебуваючи в процесі удосконалення всієї системи державної служби, у тому числі і підвищення рівня професійної компетентності державних службовців на інноваційних засадах, доречно звернутися до європейського досвіду у цьому питанні.

Доречно буде зазначити принципи адміністративного управління в ЄС [1, С. 7], серед яких, насамперед, виокремимо ті, що стосуються відкритості органів влади під час